

UN TEZAUR MONETAR DIN SECOLELE XVII — XVIII DESCOPERIT LA RM. VILCEA

AUREL DUMITRAȘU

În primăvara anului 1974, cu prilejul lucrărilor de amenajare a lacului de acumulare al hidrocentralei de la Rm. Vilceă, Popescu Marin a descoperit pe malul drept al Oltului un tezaur monetar turcesc. După relatările descoperitorului, monedele au fost găsite la o adâncime de 75 cm, depozitate într-un vas mic de lut de culoare cărămizie, ale cărui fragmente s-au pierdut.

Tezaurul se compune din 15 monede din argint în greutate totală de 374,89 gr. emise în timpul sultanilor Mustafa II, Mahmud I, Mustafa III și Abdul Hamid I.

Prezentăm mai jos descrierea monedelor :

MUSTAFA II -- (1695 - 1703).

1. Av. Legenda pe cinci rînduri, încadrată de două cercuri liniare și unul perlat.

as-sultân

Mustafa ibn Mehmed chân

dam melleke duriba fi

Qoștanṭinije

1106

Rv. Legenda pe cinci rînduri încadrată de două cercuri liniare și unul perlat.

sultân al barain

ve ḥaqqân al bahraîn

as-sulṭân ibn

as-sulṭân

- AR.** Gruș. G. 22,90 gr. D. 38,7 mm. Conservare bună.
Nuri Pere ¹⁾, nr. 492.
Locul și data emiterii : Constantinopol, în anul 1106 ²⁾, al hegirei, 1695 al e.n.

AHMED III — (1703 - 1730).

- 2. Av.** Legenda pe patru rînduri încadrată de două cercuri liniare și unul perlat.

Turaua sultanului
duriba fi
Qoșanținije
1115

- Rv.** Legenda pe cinci rînduri încadrată de două cercuri liniare și unul perlat.

sultân al barain
ve chaqân al bahrain
as-sultân ibn
as-sultân

- AR.** Gruș. G. 22,94 gr. D. 38 mm. Conservare bună, ușor descen-
trat.

Locul și data emiterii : Constantinopol, în anul 1115 al he-
girei, 1703 al e.n.

- 3. Av. + Rv.** Ca la nr. 2.

- AR.** Gruș. G. 28,55 gr. D. 39,5 mm. Conservare bnuă, ușor des-
centralat.

Nuri Pere, nr. 516
Locul și data emiterii : Constantinopol, în anul 1115 al he-
girei, 1703 al e.n.

- 4. Av. + Rv.** Ca la nr. 2 - 3.

- AR.** Gruș. G. 21,97 gr. D. 38,3 mm. Conservare mediocră.

Nuri Pere, nr. 516.
Locul și data emiterii : Constantinopol, în anul 1115 al he-
girei, 1703 al e.n.

MAHMUD I — (1730 - 1754).

- 5. Av.** Legenda pe patru rînduri încadrată de două cercuri ; cel in-
terior șnuruit, iar cel exterior perlat.

Turaua sultanului
duriba fi
Qoșanținije
1143

- Rv.** Legenda pe cinci rînduri încadrată de două cercuri ; cel in-
terior șnuruit, iar cel exterior perlat,

sultân al barain

ve chaqân al bahrain
as-sultân ibn
as-sultân

AR. Irmilik. G. 10,42 gr. D. 32 mm. Conservare bună, ușor descentrat.

Nuri Pere, nr. 574

Locul și data emiterii: Constantinopol, în anul 1143 al hegirei, 1730 al e.n.

6. Av. Legenda pe patru rînduri încadrată de două cercuri, din care cel interior șnuruit, iar cel exterior perlat.

Turaua sultanului
duriba fi
Qoștanținije
1143

Rv. Legenda pe cinci rînduri încadrată de două cercuri, din care cel interior șnuruit, iar cel exterior perlat.

sultân al barain
ve chaqân al bahrain
as-sultân ibn
as-sultân

AR. Gruș. G. 22,85 gr. D. 37,9 x 38,3 mm. Conservare bună, ușor descentrat.

Nuri Pere, nr. 573

Locul și data emiterii: Constantinopol, în anul 1143 al hegirei, 1730 al e.n.

7. Av. + Rv. Ca la nr. 6.

G. 22,90 gr. D. 39 mm. Conservare bună, descentrat.

MUSTAFA III — (1757 - 1774).

8. Av. Turaua sultanului încadrată de trei cercuri, din care cel interior și cel exterior sunt liniare, iar cel din mijloc cu perle mari.

Rv. Legenda pe patru rînduri, încadrată de trei cercuri, din care cel interior și cel exterior sunt liniare, iar cel din mijloc cu perle mari.

8
duriba fi
Islambol
1171

AR. Grus. G. 17,92 gr. D. 37 mm. Conservare bună, ușor descentrat.

Nuri Pere, nr. 635.

Locul și data emiterii: Istanbul, în al VIII-lea an de domnie, 1173 al hegirei, 1764 al e.n.

ABDUL HAMID I — (1774 - 1789).

- 9. Av.** Legenda pe cinci rînduri încadrată de trei cercuri, din care cel interior și cel exterior sunt liniare, iar cel din mijloc perlat.

as-sultân

Abdul Hamid ibn Ahmed chân

dam melleke duriba fi

Qoştançinîje

1187

- Rv.** Legenda pe patru rînduri încadrată de trei cercuri, din care cel interior și cel exterior sunt liniare, iar cel din mijloc perlat.

sultân al barain

ve chaqân al bahrain

as-sultân ibn (8)

as-sultân

AR. Altmışlık. G. 28,75 gr. D. 43,3 mm. Conservare bună.

Nuri Pere, nr. 674.

Locul și data emiterii: Constantinopol, în al VIII-lea an de domnie, 1194 al hegirei, 1780 al e.n.

- 10. Av. + Rv.** Ca la nr. 9. G. 26,50 gr. D. 42,4 x 43 mm. Conservare bună, ușor descentrat.

- 11. Av.** Ca la nr. 9 - 10, dar pe rîndul trei cifra 9.

Rv. Ca la nr. 9 - 10.

AR. Altmışlık. G. 27,82 gr. D. 44,4 mm. Conservare bună.

Nuri Pere nr. 674.

Locul și data emiterii: Constantinopol, în al IX-lea an al de domnie, 1195 al hegirei, 1781 al e.n.

- 12. Av.** Ca la nr. 9 - 11, dar pe rîndul trei cifra 10.

Rv. Ca la nr. 9 - 11.

AR. Altmışlık. G. 27,62 gr. D. 43 mm. Conservare bună.

Nuri Pere nr. 674.

Locul și data emiterii: Constantinopol, în al X-lea an de domnie, 1196 al hegirei, 1782 al e.n.

- 13. Av.** Ca la nr. 9 - 12, dar pe rîndul trei cifra 12.

Rv. Ca la nr. 9 - 12.

AR. Altmışlık. G. 26,75 gr. D. 42 mm. Conservare bună, puțin uzat.

Nuri Pere nr. 674.

Locul și data emiterii: Constantinopol, în al XII-lea an de domnie, 1198 al hegirei, 1784 al e.n.

- 14. Av.** Legenda pe patru rînduri încadrată de două cercuri din care cel din interior șnuruit, iar cel exterior perlat.

Turaua sultanului

duriba fi

Qoştanṭinije

1187

- Rv. Legenda pe patru rînduri încadrată de două cercuri din care cel interior șnuruit, iar cel exterior perlat.

sulṭān al barain

ve chaqān al bahraij

as-sulṭān ibn (15)

as-sulṭān

Gruş. G. 18,15 gr. D. 39 mm. Conservare bună, ușor descen-trat.

Nuri Pere nr. 675.

Locul și data emiterii : Constantinopol, în al XV-lea an de domnie, 1201 al hegirei, 1787 al e.n.

15. Av. Turaua sultanului încadrată de trei cercuri, din care cel interior și cel exterior sunt liniare, iar cel din mijloc șnuruit.

- Rv. Legenda pe patru rînduri încadrată de trei cercuri, din care cel interior și cel exterior sunt liniare, iar cel din mijloc șnuruit.

16

duriba fi

Qoştanṭinije

1187

- AR. İkililik. G. 28,85 gr. D. 43,8 mm. Conservare bună.

Nuri Pere, nr. 673.

Locul și data emiterii : Constantinopol, în al XVI-lea an de domnie, 1202 al hegirei, 1788 al e.n.

Monedele din tezaurul de la Rm. Vilcea se eșalonează pe o perioadă de 83 de ani. Cea mai veche monedă datează din anul 1695, din vremea lui Mustafa al II-lea, iar cea mai recentă este emisă de Abdul Hamid I, în anul 1788, ceea ce corespunde în istoria Țării Românești cu perioada de început a domniei lui Constantin Brâncoveanu (1688 - 1714) și se termină cu prima parte a domniei lui Nicolae Mavrogheni (1786 - 1790).

Din punct de vedere numismatic, timpul în care au fost emise monedele tezaurului nostru corespunde cu perioada când în Țările Române nu se mai bătea monedă proprie, cu excepția încercării lui Constantin Brâncoveanu de a emite monede jubiliare în anul 1713³).

În lipsa monedelor autohtone, în secolul al XVIII-lea în Țara Românească și Moldova circulau numeroase monede de aur, argint și aramă, în primul rînd cele turcești, apoi monedele poloneze, rusești, austrieci, venetiene și olandeze⁴).

Alături de monedele turcești de argint circulau în număr mare monedele de aur ; galbeni stambolii (de Istanbul) zingirlii, turalii, fündüclii, zarmacupi⁵). Prezența în număr mare a monedelor turcești pe teritoriul geografic și istoric amintit, se explică prin dependența poli-

tico-economică a Țărilor Române față de Înalta Poartă, dependență care admitea totuși legături economice și cu alte state.

În ce privește numerarul, tezaurul se compune din 7 piese de un gruș, o piesă de un irmilik, 6 piese de un altmîslîk și o piesă de un ikilik. Monedele din tezaur au valoare divizionară după cum urmează: irmilik-ul are valoare de 20 parale, gruș-ul sau piastrul de 40 parale, altmîslîk-ul de 60 parale, iar ikilik-ul de 80 parale. Pe baza acestor date tezaurul reprezintă 740 de parale, echivalente în secolul al XVIII-lea, cu 18,50 lei.

Inclinăm să credem că posesorul acestui tezaur a fost un localnic, determiniat de un eveniment neprevăzut să-l îngroape aici, după anul 1788, data emiterii celei mai recente monede din tezaur.

1 — Pentru identificarea monedelor turcești, ne-am folosit de catalogul lui Nuri Pere, *Osmannılıarda, Madeni parlar*, Istanbul, 1963.

2 — Pentru transformarea anilor hegirei în anii erei noastre ne-am folosit de lucrarea lui M. Guboglu, *Tabele sincrone. Datele hegirei și datele erei noastre*, București, 1951, LXIII, plus 330 p., plus 3 pl.

3 — Octavian Iliescu, *Moneda în România*, Ed. Meridiane, București 1970, p. t3.

4 — *Istoria României*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1964, vol. III, p. 381.

5 — Ibidem, p. 381.